

Hyvät käytännöt ITSENÄISTYVIEN NUORTEN RYHMÄT

Tavoite ja idea lyhyesti

Säännöllisesti kokoontuva ryhmä perheryhmäkodin tai tukiasumisyksikön itsenäistymässä oleville 17-vuotta täyttäneille nuorille. Ryhmän tarkoituksena on antaa tietoa nuorille itsenäiseen elämään liittyen sekä harjoitella siihen liittyviä taitoja yhdessä keskustellen sekä erilaisia toiminnallisia menetelmiä hyödyntämällä.

Taustaa

Itsenäistyvien nuorten ryhmät ovat alkaneet Espoossa keväällä 2017 ja toimineet tällä hetkellä yli kahden vuoden ajan. Keväällä 2017 Espoossa sijaitsi useita perheryhmäkoteja ja tukiasumisyksiköitä, joista oli itsenäistymässä useita nuoria samanaikaisesti, jolloin tarve itsenäistyvien nuorten yhteiselle ryhmätoiminnalle nähtiin suurena. Itsenäistyvien nuorten ryhmien suunnittelusta vastasivat Espoon kaupungilla työskentelevät sosiaaliohjaajat, jotka ohjasivat ryhmiä työpareittain eri asumisyksiköissä työskentelevien ohjaajien kanssa. Toiminta alkoi ensin tukiasumisyksiköissä, joista se laajeni myöhemmin perheryhmäkoteihin.

Ryhmätoimintaa on suunniteltu vähitellen ja materiaalia on kehitetty vastaamaan yksin tulleiden nuorten tarpeisiin. Erityistä koulutusta ryhmien ohjaamiseen ei ole ollut, mutta siitä olisi varmasti ollut hyötyä. Keväällä 2018 maahanmuuttajapalveluissa ollut sosionomi (AMK)-opiskelija keräsi ja kokosi materiaaleista paketin, jossa on erilaisia aihe-alueita nuorten itsenäistymiseen liittyen. Materiaalia on hyödynnetty sekä ryhmiä ohjatessa, että jakamalla tietoa myös omaohjaajien nuorten kanssa tehtävän työn tueksi perheryhmäkoteihin.

Itsenäistyvien nuorten ryhmiä on toteutettu sekä kolmannen sektorin toimijoiden, että kunnan ylläpitämissä asumisyksiköissä Espoossa. Ryhmän koko on vaihdellut sekä asumisyksikön nuorten tarpeista, että ryhmän koosta riippuen. Alkuvaiheessa tukiasumisyksiköissä toteutetuissa suuremmissa ryhmissä painottuivat suomalaiseen yhteiskuntaan liittyvät teemat. Tällä hetkellä perheryhmäkodissa asuvista nuorista kootut ryhmät ovat pienempiä ja niissä on käsitelty raha-asoiden hoitamiseen, asumisen taitoihin, terveyteen ja koulutukseen liittyviä teemoja yhdessä keskustellen. Ryhmiä on toiminut sekä tukiasunnoissa että perheryhmäkoteissa.

Käytännön arviointia

Itsenäistyvien nuorten ryhmät ovat alkaneet Espoossa keväällä 2017 ja toimineet tällä hetkellä yli kahden vuoden ajan. Keväällä 2017 Espoossa sijaitsi useita perheryhmäkoteja ja tukiasumisyksiköitä, joista oli itsenäistymässä useita nuoria samanaikaisesti, jolloin tarve itsenäistyvien nuorten yhteiselle ryhmätoiminnalle nähtiin suurena. Itsenäistyvien nuorten ryhmien suunnittelusta vastasivat Espoon kaupungilla työskentelevät sosiaaliohjaajat, jotka ohjasivat ryhmiä työpareittain eri asumisyksiköissä työskentelevien ohjaajien kanssa. Toiminta alkoi ensin tukiasumisyksiköissä, joista se laajeni myöhemmin perheryhmäkoteihin.

Hyvän käytännön kirjaamisen yhteydessä haastateltu nuori nosti esiin itsenäistyvien nuorten ryhmän tärkeimpänä teemana asumisen. Hänen mielestään oli ollut tärkeää, että ryhmässä on käsitelty asumiseen liittyviä käytännön asioita kuten kotivakuutusta ja vuokravakuutta. Hänen mielestään on ollut tärkeää puhua yksin asumisesta myös siksi, että nuoret ovat asuneet aina myös kotimaassaan vanhempien kanssa, eivät koskaan yksin eivätkä he ole tottuneet esimerkiksi valmistamaan ruokaa itselleen. Nuoren mielestä ryhmässä oli käsitelty kaikkia teemoja monipuolisesti, mutta esimerkiksi vuokra-asumisen säännöistä olisi voinut keskustella vielä enemmän. Nuoren mielestä haastavaa on ollut se, että joissakin vuokra-asunnoissa ollaan tarkempia erilaisten sääntöjen, esimerkiksi hiljaisuuden suhteen. Ryhmän tapaamiset olivat sujuneet hyvin, toisinaan olisi voitu käyttää tulkkia selittämään joitakin vieraita sanoja tai käsitteitä. Ryhmän tapaamiset oli järjestetty hyvin ja tapaamispaikkaan oli helppo liikkua. Nuori toivoi, että ryhmä voisi kestää lyhyemmän ajan mutta kokoontua useammin, esimerkiksi kerran viikossa kuukauden ajan.

Ryhmätoimintaa on suunniteltu vähitellen ja materiaalia on kehitetty vastaamaan yksin tulleiden nuorten tarpeisiin. Erityistä koulutusta ryhmien ohjaamiseen ei ole ollut, mutta siitä olisi varmasti ollut hyötyä. Keväällä 2018 maahanmuuttajapalveluissa ollut sosionomi (AMK)-opiskelija keräsi ja kokosi materiaaleista paketin, jossa on erilaisia aihe-alueita nuorten itsenäistymiseen liittyen. Materiaalia on hyödynnetty sekä ryhmiä ohjatessa, että jakamalla tietoa myös omaohjaajien nuorten kanssa tehtävän työn tueksi perheryhmäkoteihin.

Itsenäistyvien nuorten ryhmiä on toteutettu sekä kolmannen sektorin toimijoiden, että kunnan ylläpitämissä asumisyksiköissä Espoossa. Ryhmän koko on vaihdellut sekä asumisyksikön nuorten tarpeista, että ryhmän koosta riippuen. Alkuvaiheessa tukiasumisyksiköissä toteutetuissa suuremmissa ryhmissä painottuivat suomalaiseen yhteiskuntaan liittyvät teemat. Tällä hetkellä perheryhmäkodissa asuvista nuorista kootut ryhmät ovat pienempiä ja niissä on käsitelty raha-asoiden hoitamiseen, asumisen taitoihin, terveyteen ja koulutukseen liittyviä teemoja yhdessä keskustellen. Ryhmiä on toiminut sekä tukiasunnoissa että perheryhmäkoteissa.

Osallistujat

Ryhmää ovat ohjanneet Espoon kaupungin sosiaaliohjaaja ja asumisyksikön ohjaaja. Ryhmään ovat osallistuneet kerrallaan saman yksikön nuoret, jolloin nuorten kynnys osallistua ryhmään on ollut matala ja ryhmän järjestämiseen on ollut helpompi löytää kaikille nuorille sopiva paikka, jonne on sujuvat kulkuyhteydet koulupäivän jälkeen. Ryhmäkoko on vaihdellut 1-10 nuoren välillä, yleensä ryhmiin on osallistunut keskimäärin 4-5 nuorta.

Ryhmien sisällön on suunnitellut sosiaaliohjaaja, mutta jokaisen ryhmän sisältö sekä teemat on valittu yhteistyössä asumisyksikön ohjaajan kanssa. Ensimmäisen ryhmäkerran yhteydessä on kartoitettu myös nuorten toiveet sekä erityiset kysymykset teemoihin liittyen. Tulkkeja ei ole ryhmissä yleensä käytetty, koska nuoret ovat kokeneet suomen kielen taitojensa olleen riittävät. Tarpeen vaatiessa tulkki on kuitenkin otettu mukaan, mikäli nuoren kielitaito ei ole ollut riittävä. Asumisyksikön ohjaaja on myös järjestänyt pientä tarjottavaa ryhmäkertojen yhteyteen sekä heidän vastuullaan on ollut pääosin nuorten motivointi ryhmään osallistumiseksi. Maahanmuuttajapalveluiden sairaanhoitajat ovat myös järjestäneet yksittäisille ryhmäkerroille ohjelmaa

Toteutus ja vaiheiden kuvaus

Itsenäistyvien nuorten ryhmien tavoitteena on ollut tarjota 17-vuotta täyttäneille nuorille tietoa itsenäistymiseen liittyvistä teemoista ja samalla herätellä nuoria ottamaan esiin mieltä askarruttavia kysymyksiä. Lisäksi tavoitteena on ollut lisätä nuorten ymmärrystä suomalaisen yhteiskunnan järjestelmistä asumiseen sekä raha-asioihin liittyen täydentämällä koulun antamia tietoja.

Itsenäistyvien nuorten ryhmä on muodostunut neljän kerran kokonaisuudeksi, joka kokoontuu kerran kuukaudessa samassa paikassa samaan aikaan. Yleensä tapaamisaika on ollut arki-iltapäivisin koulun jälkeen. Yhden ryhmäkerran kesto on vaihdellut tunnista puoleentoista tuntiin. Ryhmään osallistuvat nuoret ovat olleet etukäteen tuttuja ryhmää ohjanneille sosiaaliohjaajalle sekä perheryhmäkodin ohjaajalle, jolloin tutustumiseen ei ole tarvinnut varata paljoakaan aikaa. Ryhmien keskeiset teemat ovat olleet 1) raha-asiat, 2) asuminen, 3) terveys ja hyvinvointi sekä 4) koulutus ja työnhaku.

Raha-asioihin liittyen on käsitelty yhteiskunnan antamia tukia ja siitä, millä perusteilla niitä myönnetään, työmarkkinatukea, oman budjettia, laskujen maksamista sekä pikavippien riskejä. Teemoihin on perehdytty esimerkiksi tekemällä jokaisen nuoren kanssa oman talouden suunnitelmaa, johon on sisällytetty myös kotiin tehtäviä hankintoja. Linkki ryhmäkerran materiaaleihin [tässä](#).

Asumiseen liittyviä teemoja ovat olleet asunnon haku, vuokra- ja sähkösopimus, asunnon turvallisuuteen ja kunnossapitoon liittyvät asiat ja kierrätys. Teemoja on käsitelty keskustelun sekä esitysten lisäksi myös opetusvideoiden avulla. Teemoihin liittyviä käsitteitä on tehty tutuksi harjoittelemalla niitä sanaselitysbingon avulla. Kierrätykseen liittyviä teemoja on myös harjoitettu pelin avulla. Asumiseen liittyvällä kerralla on keskusteltu myös mahdollisista kulttuurieroista ja asumisesta kerrostalossa. Linkki ryhmäkerran materiaaleihin [tässä](#)

Terveyteen ja hyvinvointiin liittyviä teemoja on käsitelty yhteistyössä Maahanmuuttajapalveluiden sairaanhoitajien pitämässä terveysinfoissa, joissa on keskusteltu omahoidosta sairauden aikana, ajanvarauksesta terveyskeskukseen sekä muihin terveyspalveluihin, kuten Nupoliin, itsehoitolääkkeiden ja reseptilääkkeiden eroista sekä terveellisestä ruokavaliosta. Lisäksi ryhmässä on harjoitettu puhelun soittamista terveyskeskuksen ajanvaraukseen tai hätäkeskukseen. Linkki ryhmäkerran materiaaleihin [tässä](#)

Koulutukseen ja työhakuun liittyvillä ryhmäkerralla on käsitelty esimerkiksi erilaisia koulutuspolkuja, koulutukseen hakemista sekä työnhakua. Linkki ryhmäkerran materiaaleihin [tässä](#)

Jokaisen kerran päätteeksi nuorilta on pyydetty lyhyesti palautetta kerrasta ja pyritty löytämään vastaukset nuorilta heränneisiin kysymyksiin. Ryhmäkertojen sisältö ja järjestys on vaihdellut sen mukaan, mikä nuorille on ollut ajankohtaista. Kerrat on suunniteltu siten, että jokainen kerta on itsenäinen kokonaisuus, vaikka nuoret pyritään sitouttamaan osallistumaan jokaiselle ryhmäkerralle. Jokainen ryhmäkerta on sisältänyt tietopakettien tapaamiskerran teemaan liittyen, keskustelua sekä erilaisia toiminnallisia harjoituksia nuorten taitojen kartuttamiseksi. Ryhmätoimintaan osallistuminen on ollut nuorille osa itsenäistymisen prosessia, jonka myötä nuoren oma vastuu ja velvollisuudet lisääntyvät.

Muuta huomioitavaa

Itsenäistyvien nuorten ryhmän järjestämisessä on tärkeää, että se on oikein ajoitettu nuorten kiinnostuksen kohteiden ja nuorten elämässä tapahtuvien muutosten mukaan, jolloin myös nuorten motivointi ryhmään on helpompaa. Ryhmän järjestäminen on helpompaa, mikäli ryhmätoiminta on suunniteltu osaksi perheryhmäkodin rakenteita ja osaksi nuorten itsenäistymistä ja sille on koko työyhteisön tuki.

Ryhmää suunniteltaessa kannattaa huomioida nuorten yksilölliset toiveet ja tarpeet mahdollisuuksien mukaan. Tila voi olla erillinen toimistotila, jolloin nuorten on helpompi keskittyä ryhmän teeman käsittelyyn mutta heidän voi olla haastavampaa päästä paikalle. Kodinomaisessa tilassa esimerkiksi perheryhmäkodin olohuoneessa tapahtuva ryhmä madaltaa nuorten kynnystä osallistua ryhmään ja siihen on helppo osallistua vapaamuotoisesti, mutta toisaalta teemaan keskittyminen voi olla haastavaa.

Lisäksi tarvitaan kannettava tietokone materiaalien esittelyä varten sekä esimerkiksi erilaisia pelejä tai videoita aiheisiin liittyen. Hyödyllisiä materiaaleja ovat tuottaneet esimerkiksi Nuorisoasuntoliitto ry eli NAL. Materiaalit ovat löydettävissä osoitteesta <http://www.nal.fi/materiaalit/> ja opetusvideot löytyvät täältä <http://www.nal.fi/materiaalit/videoit/>.

Espoon kaupungin maahanmuuttajapalvelut

Espoon kaupungin Maahanmuuttajapalvelut tarjoaa Espoossa asuville pakolaisille suunnattua neuvontaa pakolaisten vastaanoton yksikössä. Maahanmuuttajapalvelut tarjoavat tukea sekä aikuisille, perheille että yksin Suomeen tulleiden lapsille. Maahanmuuttajapalveluiden tehtävänä on tukea kotoutumisessa suomalaisen yhteiskuntaan. He antavat ohjausta, neuvontaa ja perustietoa suomalaisesta yhteiskunnasta, sosiaalipalveluista, sosiaaliturvasta, asumisesta, suomen kielen opiskelusta, terveyspalveluista sekä perheenyhdistämisestä. Pakolaiset voivat hakea täydentävää ja ehkäisevää toimeentulotukea maahanmuuttajapalveluista. Maahanmuuttajapalveluissa työskentelee sekä sosiaaliryöntekijöitä, sosiaaliohjaajia, sairaanhoitajia, ohjaajia että muuta henkilökuntaa.

Yhteystiedot:

Maahanmuuttajapalvelut, Espoon kaupunki, Anni Savinainen, sosiaaliohjaaja

"TUKENA-hankeen yhtenä tavoitteena on kartoittaa ja dokumentoida perheryhmäkotien hyviä käytäntöjä. Hanke on kerännyt tiedon hyvistä käytännöistä haastattelemalla käytäntöä toteuttavia työntekijöitä, esimiehiä, lapsia ja nuoria sekä muulla tavoin käytännössä mukana olevia tahoja ja koostanut haastattelujen pohjalta kuvauksen hyvästä käytännöstä."